

En tvättdag vid Hällan

Nedtecknat den 11 juni 2002.

Tecknar här några minnen från den tid jag var i tio års åldern eller strax före 1920-talet.

Tvätten var ett stort problem, särskilt vintertid när isen var tjock, då fick man börja med att hugga upp den.

Under vintern gjordes mindre tvättar som kokades i en gryta på spisen, som sedan gnuggades och sköljdes i förstugan. Ibland bar vi tvätten ned till källan, eller till Bottenbäcken där den sköljdes. Det var så kallt, så vått, så tungt och så mycket slit.

Men vi brukade invänta våren, då blev det dags för stortvätt.

Vädret måste vara lämpligt för att kunna ordna en tvättdag vid sjön, vädret går inte att bestämma över. Vidare skulle de baljor och sår man förfogade över bringas till sjön och fyllas med vatten, om de nu var täta, annars var det att ställa dem i sjön med stenar i så de inte flöt iväg. Det var klumpiga attiraljer, zinkbaljor hade inte hunnit komma i bruk och kostade nog en slant. Därför var det tunga baljor och laggkärl av trä, svåra att lyfta och flytta på om man var ensam.

Det var att börja med att lägga selen på märren, spanna före hästen som det hette och lasta på kärran det vi behövde. Träbaljorna med tvätten och järngrytan som tvätten kokades i måste också med, och så bar det iväg till sjön. Vägen gick ganska brant utför.

Tvätterskor i arbete vid Bullaresjön.

Fotograf okänd

Många gånger gick vi till sjön och bar tvätt och grytor med oss, för det kunde vara så att häst och kärra var upptagen med annat.

Kläderna lades i blöt kvällen före tvättdagen. Vi gick tidigt till sjön nästa dag, och det var att gno tvätten på tvättbräda med grönsåpa före kokningen.

Järngrytan fick stå på en järnsak, som kallades för trefoting, medan man eldade en brasa under grytan, nu fick tvätten koka upp. När den kokat färdigt togs den upp och mera tvätt lades i för kokning. Nackdelen var att grytan var liten, den rymde bara 20 liter så det gick sakta. Vi kunde bara koka ett par lakan och lite småplagg åt gången.

Sedan kom klappträet fram. Det klappades och sköljdes tills tvätten var ren och fin. Om det var så lyckligt att vädret var bra hade det sin tjusning att tvätta vid sjön.

Var det en varm och torr dag hängdes tvätten upp runt om, på buskar eller där det gick, och torkade under dagen. Den var då lättare att bära hem.

Det var ett hårt och tungt arbete för oss kvinnor att hinna med på en dag. Att gå dessa branta backar upp och ner flera gånger med tunga bördor. Någon extra hjälp hade vi väl för dagen.

Det som inte hanns med första dagen fick vi fortsätta med följande dag, så det kunde egentligen bli både tre och fyra tvättdagar efter varann till slut.

Tvättpulver

Gummans Tvättmedel och Vita Tvättbjörn, samt såpa var det som användes. Blåelse förekom, ett pulver i en liten ihopsurrad tygbit. Den doppade man i sista sköljvattnet, dels för att göra tvätten klarare, dels för att få ett svagt blåtonat lyster. Men vi använde inte så mycket av den varan, men däremot min moster Hilma. Hon var ett strå vassare och använde alltid blåelse till sina gardiner.

Ingeborg Eriksson